

Velomaršruts

Apkārt Straupei –

mazākajai Hanzas pilsētai pasaulē

Maršruta apraksts

Maršruts aicina izzināt Straupi no tās veidošanās pirmsākumiem līdz pat mūsdienām, apmeklējot vietas, kas minētas vien nostāstos un teikās, izbaudot un sajūtot dabas valdzinājumu un kultūrvēstures šarmu, kā arī satiekot cilvēkus, pateicoties kuriem pasaulē mazākās Hanzas pilsētas vārds izskan pāri robežām.

- aprīļa beigas – septembra vidus
- 25 km
- ~ 4–5 h
- viegls (var veikt arī ģimenes ar maziem bērniem)
- ceļi ar asfalta un grants segumu, meža ceļi, takas
- Piķiera namiņš (Braslas iela 2, Straupe)
- Piķiera namiņš
- Piķiera namiņš (Straupe) – Vējiņu pazemes ezeri – Straupes zirgu pasts – Lielstraupe – Lielstraupes pils – Plācis – Riebiņu ezers – Piķiera namiņš (Straupe)
- 75 km no Rīgas
- maršrutu var veikt arī pretējā virzienā vai sākt no jebkuras maršrutā esošas vietas
- 112

⚠ Atsevišķos maršruta posmos atkarībā no meteoroloģiskiem un citiem apstākļiem var būt slikta ceļa kvalitāte, smiltis, dubļi. Pēc ilgstošām lietavām meža ceļus klāj pelņķes. Maršruta veikšanai vēlams apvidus karte un navigācijas iekārta.

Tūrisma pakalpojumi

- viesu nams un kempings "Vējiņi", tālr. 29289796, www.pazemesezeri.lv;
- brīvdienu mājas "Upeslejas", tālr. 29441970;
- viesu nams "Burtakas", tālr. 29451234, www.burtakas.lv;
- viesu nams "Bērzi", tālr. 26797667
- medību sporta un atpūtas vieta "Mārkulīči", tālr. 29464946 www.markulici.lv
- Straupes ciemā "Airas" un "Straupe", Plāča ciemā "Elvi", "Senā Hanza" un piensaimnieku kooperatīvās sabiedrības "Straupe" veikals
- kafejnīca "Šķesteri", tālr. 29409182
- iepretim Piķiera namiņam un veikalam "Airas"
- kempings "Apaļkalns", tālr. 29448188, www.apalkalns.lv
- www.pargaujassnovads.lv, tālr. 26620422

Interesantākie apskates objekti

1. **Piķiera namiņš** agrāk bija Mazstraupes muižas piķiera jeb medību suņu pārziņa māja, kuras vienā galā dzīvoja piķieris, otrā – medību suņi.
2. **Mazstraupes pils** celta 14. gs. ar gandrīz 2 m biezām laukakmeņu sienām, norobežota ar aizsardzības grāvjiem. Pils sākotnējā funkcija bija cietoksnis. Muiža ilgi piederēja Rozeniem, pēdējie īpašnieki

bija Meiendorfi. Kopš 1930. gada pils telpās atrodas skola.

3. **Panūtes pilskalns** atrodas pie Panūtu mājām, augstā zemesragā pie Panūtes upītes ietekas Braslā. Kalna nogāzes ir ļoti stāvas.
4. **Vējiņu pazemes ezeri.** Vienīgie pazemes ezeri Baltijā. Vējiņu alas kopā ar elles bedrēm veido iespaidīgāko aktīvās

sufozijas lauku Latvijā. Pazemes ezeri radušies, pazemes avotiem izskalojot tukšumus un alas, kuru garums Straupē sasniedz vairākus desmitus metru, taču kritenes rāda, ka kopējā pazemes alu un ezeru sistēma ir vismaz 3 ha plaša. Objekta apskate tikai gida pavadībā! Tālr. 29354189, pazemesezeri@gmail.com, www.pazemesezeri.lv

5. **Straupes zirgu pasta stacija** bija viena no nozīmīgākajām pieturvietām Vidzemes guberņā 18.–19. gadsimtā. Tas bija plašs ēku komplekss, ko veidoja pasta stacijas ēka, zirgu stallis, klēts ar ratnīcu, smēde, siena šķūnis, ledus pagrabs, pirts un stallis slīmajiem zirgiem. Stacijas darbība sašaurinājās 19. gs. beigās, un tā beidza pastāvēt 1887. gadā. Vēlāk tur tika ierīkota prāva lauku saimniecība, taču 1949. gadā saimnieki izsūtīja uz Sibīriju. Padomju laikos kompleksā darbojās kolhoza ferma, bet mājā dzīvoja dažādi ļaudis, kas maz rūpējās par ēku saglabāšanu. Kopš 2014. gada stacijai ir jauni saimnieki, kas, saprotot kompleksa kultūrvēsturisko nozīmi, atjauno to. Bet kopš 2016. gada 21. augusta Zirgu pastā savu mājvietu atradis Slow Food Straupes lauku labumu tirdziņš, kas tur norisinās katra mēneša 1. un 3. svētdienā.
6. **Lielstraupe** – ciems, kas izveidojies 19. gs. divu nozīmīgu ceļu krustpunktā. Viens veda no Līgatnes pārceltuves uz Straupi, otrs – no Braslas uz Ungura ezeru. Vēlākos gados tas kļuva par tuvākās apkārtnes izglītības, pārvaldes, amatniecības un tirdzniecības centru, jo iepretim Plaudīšu mājām tika iekārtots tirgus laukums, kur rīkotas arī zaļumballes un pat sporta sacensības. Mūsdienās ciems ir lieliska vieta, kur smelties dabas spēku un atgūt mieru no ikdienas steigas.
7. **Lielstraupes pils** ir Straupes atpazīstamības zīmols, kura pirmsākumi meklējami 13. gadsimtā. Līdz pat mūsdienām tā ir saglabājusi savu unikālītāti, jo ir vienīgā pils Latvijā, kas

- viņā korpusā apvienota ar baznīcu. Pils gadsimtu laikā vairākkārt degusi un atkal celta no jauna, savu tagadējo izskatu iegūstot pēc ugunsgrēka 1905. gadā. Viens no retajiem īpašumiem Latvijā, kas vienas dzimtas rokās atradies vairākus simtus gadu. No 13. gs. otrās puses tā piederēja baronu fon Rozenu dzimtai, kas ar īsiem pārtraukumiem šeit saimniekoja līdz pat 1939. gadam. Līdz 1959. gadam te atradās Lielstraupes mašīnu traktoru stacijas pārvalde. Bija arī traktoristiem kopmītne. Tagad šeit izvietota Straupes narkoloģiskā slimnīca.
8. **Verstu stabs**. Ceļa zīme, kas cariskās Kreivijas laikā tika uzstādīta attālumu norādīšanai starp pilsētām un citiem svarīgiem objektiem. 2016. gadā atjaunoti stabi ir kā tilts starp pagātni un tagadni, kas vēsta par pastāvējušām vērtībām un tradīcijām.
 9. **Akmeņkaļa darbnīca**. Darbnīcā darbojas Lietišķās mākslas vidusskolas absolvents Arnis Lūsiņš, kas iepazīstina ar akmens apstrādes tehnoloģijām, ļauj katram pašam izjust akmeni un iekalt kādu zīmi. Darbnīcas apskate notiek, iepriekš piesakoties. Tālr. 29471887.
 10. **Baukalns** – vieta, kur Straupes pusē celta pirmā kristīgo baznīca un ierīkota kapsēta.
 11. **“Senā Hanza”** – plašā klāstā šeit nopērkami un baudāmi Straupes apkārtnes ražotāju gatavotie produkti.
 12. **Piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība “Straupe”** – piena pārstrādes uzņēmums ar senu vēsturi, kas gatavo augstas kvalitātes piena produktus.

- Īpašā firmas zīme – lauku sviests un tradicionālais Jāņu siers. Katra mēneša 2. un 4. svētdienā uzņēmuma pagalmā norisinās Straupes Hanzas mājražotāju tirdziņš.
13. **Aijas kūkas** – mājas tortes ar vārīto krēmu, tortes ar biezpienu, putukrējumu un citiem pildījumiem, pīrādžiņi ar dažādiem pildījumiem, kļiņģeri, mutē kūstoši eklēri, smalkmaizītes, pēc kurām gribas apēst otru, siera standziņas un vēl, un vēl. Iepriekš piesakoties, var veikt pasūtījumus. Tālr. 29388378, aijas.kukas@gmail.com.
 14. **Baterijas kalns** – pilskalns, kas ierīkots 8 m augstā, stāvā kalnā Braslas upes un strauta satekā, tādējādi pilskalnu no divām pusēm aizsargāja ūdeņi un gravas. Labi saglabājusies pils un priekšpils vieta. Pilskalnā konstatēts apmēram metru biezs kultūrslānis. Regulāra četrstūrveida nocietinājuma paliekas Baterijas kalnā vēsturniekus vedina domāt, ka pilskalns bija pirmās krustnešu atbalsta punkts Idumejā. Ērtībām: pieklūšana pie pilskalna ieteicama no Braslas ielas, šķērsojot gājēju tiltu iepretim mājām “Dzīpari”.
 15. **Daiņa Mežanča kalēju darbnīca**. Metālkalējs Dainis Mežancis ir Tautas daiļamata meistars, plaši pazīstams ar saviem metālkalumiem. Viņa darbnīcā interesenti var iepazīties ar kalumu tapšanas gaitu, iztaujāt meistaru un varbūt arī izmēģināt roku kalēja darbos. Darbnīcas apskate notiek, iepriekš piesakoties. Bērzu iela 2, Straupe, tālr. 26520523.

Jūs atrodaties īpaši aizsargājamā dabas teritorijā – Gaujas Nacionālajā parkā! Aicinām Jūs saudzēt un cienīt dabas un cilvēku radītās vērtības!

